

Ілля Муромець (XII ст.) – билинний руський богатир, православний святий

Ілля Муромець (відомий також як Ілько Муровець, Ілля Муровин, Ілля Чобіток та під іншими іменами) – один з героїв давньоруського билинного епосу, легендарний богатир часів

Київської Русі. Разом з билинними богатирями Добринею Микитичем та Олешком (Аошою) Поповичем оберігав від ворогів землю руську і віру православну.

Згідно з південноруськими билинами, зокрема оповідкою «Про Ілля Муромця і Соловія», Ілля походить з «міста Муромль». Деякі українські дослідники припускають, що йдеться про місто Морівійськ (сучасне село Морівськ Чернігівської області України). Одним із головних аргументів називається швидкість, з якою він дістався до Києва – це можна було здійснити лише з придеснянського Морівійська. Згідно з билинами руської півночі, Ілля походить з «села Карачарово під Муромом». Деякі російські дослідники припускають, що йдеться про село Карачарово під Муромом сучасної Владимирської області Росії.

За старовинними переказами Ілля Муромець до 30 років хворів і не міг ходити, тож просидів всі ці роки «на припічку». Потім він чудесним чином зцілювався – вилікуватися йому допомогли якісь «каліки перехожі» (прочани). Після одужання Ілля за п'ять годин прибуває до Києва у дружину до князя Володимира. Згодом здійснив багато героїчних подвигів, зокрема поборов Солов'я Розбійника біля Чернігова тощо.

Існують відомості, що Соловей Розбійник – теж історична особа. Просторами християнської Русі у ті часи гуляв ватажок цілого війська злодюг-горлорізів, що називав себе Солов'єм. Він сповідував культ Перуна – верховною бога слов'ян-язичників. Побившись із поганями, Ілля перемагає: тих, хто підкорився, він похрестив, непокірних убив.

Далі билини розповідають про зіткнення Муромця з «Ідолищем Поганим». Билинне Ідолище наводить жах на князя Володимира, Ілля хоробро б'ється і перемагає. У билині «Ілля Муромець та Ідолище» руський богатир визволяє з полону царя Костянтина та княгиню Опраксію. Ймовірно, «ідолища» й «чудища» були племенами, що сповідували язичництво. Тобто Ілля Муромець, найперше, уславився як воїн-християнин, оборонець проти непокірних язичників. Саме за це його шанували і похрещені

русичі, й церква.

Ілля Муромець помер монахом Києво-Печерського монастиря. Припускають, що богатир загинув при взятті Києва князем Рюриком II у 1204 році, яке супроводжувалося розгромом Печерського монастиря половцями, що були союзниками Рюрика.

Ілля Муромець похований у Києво-Печерській лаврі. У 1643 році він був причислений до лику святих православною Київською митрополією як «преподобний Ілля з Мурома».